

☆☆ Överbefälhavaren är ansvarig för och leder perspektivplaneringen. Men försvarsgrenarna deltar i stor omfattning – dels med underlag i form av idéer, förband och kostnadsberäkningar, dels genom medverkan i gemensamma krigsförloppsstudier och analyser. Flygvapnets syn i perspektivplaneringen, dess utblick mot sekelskiftet år 2000, kan i starkt komprimerat skick presenteras enligt följande. ☆ ☆ ☆

ÖB:s perspektivplan del 1 presenteras här (sid 10–16) i två artiklar. Då bildmaterialet är gemensamt har av layout-tekniska skäl artiklarna placerats ovan – resp nedanför detta, som därmed tjänar som skiljemur. ● Den ena, som speciellt tar fram flygvapnets roll i detta sammanhang, har lagts överst – med bredare spalter och i något större stil. Den andra, som författats av försvarsstaben och som har en mer övergripande karaktär, återfinns nedtill – i smalare spalter och med något mindre stil. ● Med denna bruksanvisning hoppas Red att läsaren lättare skall finna läsrytmen.

Utblick mot sekelskiftet

2000

★★ Efter ett års studier presenterade Överbefälhavaren i februari sin "perspektivplan del 1". I denna artikel presenteras – starkt förkortat – innehållet i planen. Det är viktigt att komma ihåg att del 1 av perspektivplanen är en idéskiss – en utblick mot sekelskiftet – och inte ett slutligt förslag till hur försvaret skall vara uppbyggt på 1990-talet. ★ ★

Av överstelöjtnant Lars Göran Rydqvist

IFLYGVapenNYTT nr 1/78 presenterades översiktligt regeringens "Anvisningar för perspektivplaneringen avseende det militära försvarets utveckling efter år 1982". Vidare beskrevs arbetsgången. – ÖB har nu överlämnat sin "Perspektivplan del 1" till regeringen. Denna plan är den första i en serie av planer. Nästa – "Perspektivplan del 2" – kommer att redovisas i mitten av 1980.

Syftet med "Perspektivplan

S om grund för hela perspektivplanearbetet ligger de anvisningar som regeringen lämnade ÖB i november 1977. De innehåller ett antal helt avgörande styrningar och förutsättningar, där de viktigaste behandlar:

- säkerhetspolitiska grunder;
- ekonomiskt studieintervall;
- alternativa uppgifter för försvaret;
- den allmänna värnplikten.

En av de absolut viktigaste frågorna som regeringen behandlar i sina anvisningar är vilka uppgifter som försvaret ska kunna lösa i framtiden. Regeringen konstaterar, att det – med en förlängning av nuvarande försvarsram och med de trender man nu ser vad gäller kostnadsutvecklingen – inte kommer att vara möjligt att på sikt behålla de uppgifter försvaret har i dag. – M a o: **Politikerna medger nu öppet, att man i framtiden är beredd att ta större säkerhetspolitiska risker.** – Detta måste anses vara ett sensationellt medgivande!

Hur ska då ett försvar, byggt på en förlängning eller en minskning av

del 1" är att i ett tidsperspektiv av 15–20 år framåt i tiden belysa den roll försvarsmakten – under skilda ekonomiska förutsättningar och med varierande inriktning – kan spela i en framtida svensk säkerhetspolitik. – Dessutom är syftet att pröva olika försvarsmaktsutformningars förmåga att möta skilda framtida konflikt-situationer.

När det gäller den militärtekniska utvecklingen är supermakterna ledande. Deras strävan är att bevara balansen dem emellan. Det pågår därför en ständig kamp om medel och motmedel. Denna utveckling får konsekvenser för våra försvarsbetingelser, men ger även nya möjligheter för vårt försvar.

Den tekniska utvecklingen leder inom områden till **förändrade förutsättningar** för vårt försvar. Den förbättrade spanings- och ledningsförmågan samt den ökade vapenverkan gör att en angräpare lättare kan bekämpa oss. Vi måste anpassa oss till

nuvarande ekonomi, vara sammanfattat? Vilka uppgifter ska det kunna lösa?

Regeringen har valt att beskriva två olika säkerhetspolitiska utvecklingar i vår omvärld.

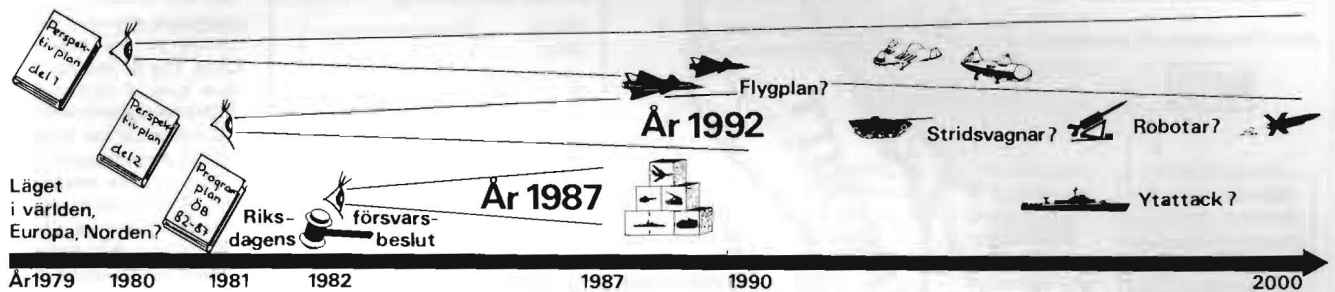
– 1) Den första bygger på att utvecklingen går mot sådana relationer mellan stormakterna, att det är mycket liten sannolikhet för att dessa ska komma att engagera sig i en storkonflikt i Centraleuropa. De konflikter som i ett sådant läge kan tänkas uppstå bygger på förutsättningen, att endera maktblocket finner sina positioner försämrade i sådan grad, att det tar risken att genomföra en överraskande operation för att skaffa sig förbättrade positioner. En framstöt av det här slaget syftar till att genom dess snabbhet och begränsade geografiska om-

fattning ställa huvudmotståndaren inför ett fullbordat faktum. Den torde främst kunna bli aktuell i flankområden. T ex i *Skandinavien*. – Regeringen kallar denna situation för "grundidé 1".

2) Den andra säkerhetspolitiska utvecklingen förutsätter, att det i framtiden kommer att vara fullt möjligt att stormakterna kan komma att engagera sig i ett konventionellt storkrig i Europa. Sådana situationer förutsätts dock växa fram under relativt lång tid, vilket framför allt innebär att vårt försvar antas kunna

få en god förvarning. – Regeringen kallar denna situation för "grundidé 2".

På den mellersta och låga ekonomiska nivån ska alltså försvarsmakten antingen utformas för att möta angrepp av överraskande karaktär enl "grundidé 1" eller ett konventionellt storanfall efter relativt god förvarning enl "grundidé 2". Det är bara på en övre ekonomisk nivå som försvaret ska kunna klara båda uppgifterna – eller som det i studiensammanhang ofta heter: "balanseras mot de båda grundidéerna". ▶

detta likaväl som vi själva måste utnyttja motsvarande möjligheter.

Detta leder till att vi måste möta utvecklingen på olika sätt – såsom:

- risk för upptäckt minskas genom passiva åtgärder i form av maskering, vilseledande åtgärder och utspridning;
- vapenverkan minskas genom fysiskt skydd, rörlighet och spridning;
- att öka våra bekämpningsmöjligheter genom att satsa på precisionsvapen och på vapen med lång räckvidd.

Den viktigaste slutsatsen är dock att den tekniska utvecklingen ökar förutsättningarna för en angripare att med utnyttjande av modern teknik genomföra **överraskande angrepp**. Ett sådant angrepp torde bli möjligt att genomföra direkt ur fredsgrupperingen.

Ett angrepp mot Sverige kommer troligen inte som en blixtn från klar himmel. Det måste först uppstå en ökad spänning mellan supermakterna. Vi har dock under de senaste 30 åren vant oss vid ett relativt stabilt läge i Europa. Risken för krig bedöms därför vara relativt liten. Detta förhållande

uppfattas som ganska statiskt. Så kan även den stabila situationen i Norden uppfattas.

● ● De militärstrategiska förhållandena förändras emellertid. Supermakternas militära intresse för det nordligaste Europa ökar. Av särskilt intresse är de sovjetiska kärnvapen-

ubåtarna i Kola-området, liksom WP:s förutsättningar att kunna påverka NATO:s sjöförbindelser från Nordamerika till Europa.

Detta talar således för att det *nordiska området* under tiden fram till sekelskiftet får en *ökad strategisk betydelse*. Denna utveckling är oroande. ▶

Försvarsmakten i den svenska säkerhetspolitiken

Vilka konsekvenser får då dessa två grundidéer för utformningen av ett framtida flygvapen?

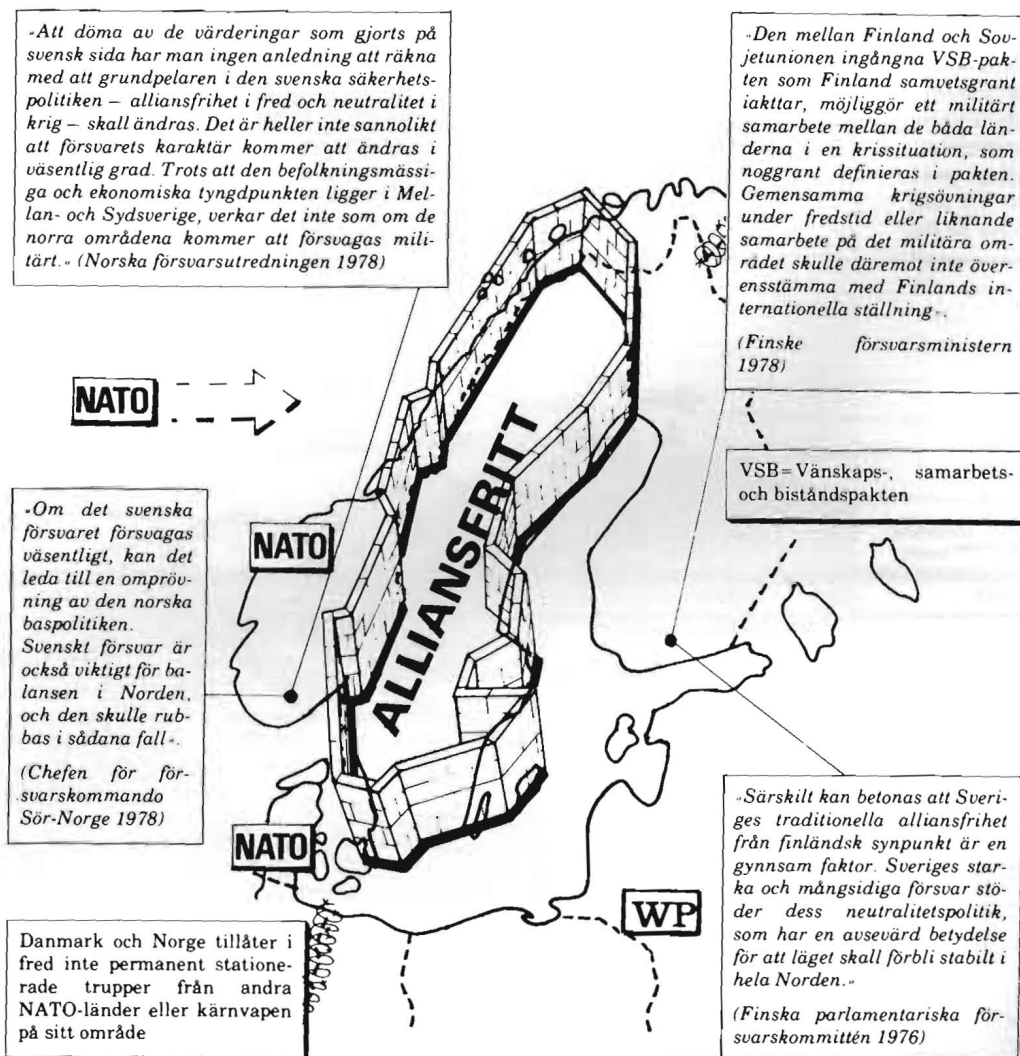
Vi kan först konstatera att flygstridskrafterna med den kontinuerliga utbildningen och med förmågan till snabb kraftsamling har en utpräglad inbyggd förmåga att kunna

möta överraskande angrepp. Men det är viktigt att komma ihåg, att den typ av angrepp som regeringen förutsätter i "grundidén 1" inte antas komma utan någon som helst förvarning. Det är alltså inte frågan om en blixt från en klar himmel. Vi bör alltid kunna räkna med en viss politisk förvarning i form av ökande spänning i vår omvärld. Det här betyder att insatsberedskapen normalt

ska kunna hållas låg till förmån för den dagliga utbildningsverksamheten. Men vi måste ha en sådan sammansättning på våra förband att vi kan utveckla relativt hög effekt innan allmän mobilisering hunnit genomföras – dvs med fredsorganisationens resurser.

Den påtagligaste konsekvensen av detta blir, att det kan behövas en ökning av andelen kontinuerligt

Den NORDISKA BALANSEN

English summary

Swedish Supreme Command "Perspective Plan":

For air defence of important areas not only fighter aircraft units are included but also anti-aircraft units of greater altitude coverage than those used and with allweather capability. Certain such anti-aircraft units would be included in the new "Fire Brigade" units. The air defence would include a new type of multi-role aircraft ("New") for fighter, attack and reconnaissance missions. Great emphasis will be put on survivability on the ground in order to be able to carry out concentrated attacks on an aggressor in critical phases of an invasion. New technology will permit smaller and lighter aircraft to be developed and it is possible that the performance requirements on the flying platform could be reduced in favour of the weapon systems characteristics. This would make it possible to adapt the aircraft to simple bases with reduced dependence on ground support. — Such a multi-role combat aircraft is included in possible future defence structures discussed in the report.

Ett **starkt** svenskt försvar är en väsentlig förutsättning för att en nordisk stabilitet skall kunna bibehållas på låg spänningsnivå.

Med hänsyn till den strategiska och tekniska

utvecklingen har ÖB utarbetat och prövat skilda försvarsmaktsstrukturer inom tre olika ekonomiska intervaller. De ekonomiska förutsättningarna hade angetts i regeringens anvisningar. Dessa förutsättningar innebär, att en utveckling mot den övre delen av det eko-

nomiska intervallet skulle betyda att en i stort sett oförändrad eller något minskad andel av samhällets samlade resurser skulle tas i anspråk av försvarsmakten. En utveckling mot den mellersta och den nedre delen av det ekonomiska intervallet kommer ofrånkom-

ligen att innebära en minskning av försvarets organisation och antalet anställda i försvaret eller i försvarsindustrin.

Med dessa samlade förutsättningar som grund har nio olika strukturer studerats. Strukturerna har olika operativ inriktning beroende på om de

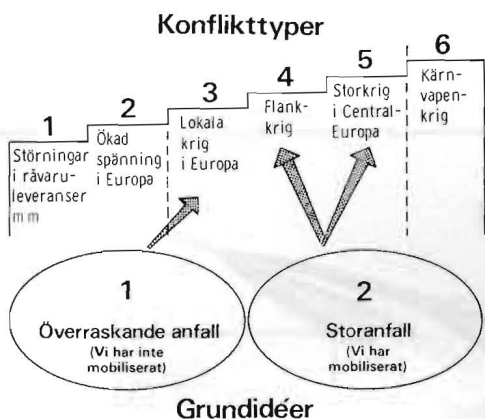
fredstjänstgörande personal jämfört med i dag, främst för basförbanden. Detta beror, förutom själva grundidén, på att *hotet mot bassystemet* i framtiden säkerligen blir sådant, att det blir nödvändigt att tidigt kunna disponera resurser för bl a fältarbeten och ammunitionsröjning.

● ● Vilket flygsystem passar då bäst in i "grundidé 1"? – Först mås-

te vi komma ihåg att det handlar om ett flygsystem som tänks ersätta JA 37 i slutet av 1990-talet. Det är därför varken möjligt eller önskvärt att nu i detalj definiera ett sådant flygplan. Inriktningen har därför varit att med ledning av grundidéns krav, den tekniska och ekonomiska utvecklingen samt den framtida hotbilden försöka ange de viktigaste kraven som måste ställas på flygsystemet.

I det överraskande angreppet innebär detta, att flygsystemet måste vara av sådan kvalitet att det under kort tid kan ge en angräpare stora förluster. Detta såväl under hans försök att med bomb- och attackflyg bekämpa viktiga förband och kommunikationer m m, som under hans försök till styrketillväxt över havet och genom luften med transportflyg och helikoptrar. ▶

Försvarsmaktsstrukturernas uppbyggnad

Den första grundidén ansluter närmast till konflikttyp 3 och innebär **för vårt försvar**:

Viktigast: Avhålla angräparen från att överraskande ta del av Sverige – t ex för genommarsch. Det ska ta för lång tid för angräparen att nå detta mål.

För angräparen: Supermakterna antas inte vara beredda att binda resurser och handlingsmöjligheter under längre tid. Deras möjligheter att *inledningsvis* genomföra stora invasionsföretag är begränsade. – *Ett överraskande anfall* mot Sverige, i syfte att utnyttja mindre del av vårt land i samband med militär operation mot den andra supermakten, är däremot möjligt.

Den andra grundidén ansluter närmast till konflikttyp 4 och 5 och innebär **för vårt försvar**:

Försvarsmaktens huvuduppgift är att avhålla från angrepp genom att få supermakterna att anse att invasion mot Sverige skulle kräva alltför stora styrkor och medför alltför stora förluster.

För angräparen: Supermakterna antas bedöma omfattande militära operationer utan kärnvapen möjliga. Anfall mot Sverige i syfte nå kontroll över hela eller stora delar av Sverige är tänkbart.

Ekonomiskt intervall	Grundidé och strukturer			
	Övre delen 14 miljarder kr per år	Allsidigt försvar <ul style="list-style-type: none"> ● Verkan mot: Såväl överraskande begränsade operationer som angrepp som syftar till kontroll över hela eller stora delar av landet ● Hög grundberedskap och förmåga till snabba och successiva beredskapshöjningar 		
Mellersta delen	Grundidé 1 (G1) <ul style="list-style-type: none"> ● Verkan främst mot: Överraskande, begränsade operationer ● Hög grundberedskap, snabba beredskapshöjningar 	Grundidé 2 (G2) <ul style="list-style-type: none"> ● Verkan främst mot: Angrepp som syftar till kontroll över hela eller stora delar av landet ● Successiva beredskapsförstärkningar 		Operativ inriktning
	:1 Prioritering av: <ul style="list-style-type: none"> ● Snabbt omgrupperbara stridskrafter ● Verkan mot styrketillförsel- och uppbyggnad 	:2 Prioritering av: <ul style="list-style-type: none"> ● Mobiliserande och tillförda förband ● Verkan mot styrkeuppbyggnad och utredning 	:1 Prioritering av: <ul style="list-style-type: none"> ● Snabbt omgrupperbara stridskrafter ● Verkan mot styrketillförsel- och uppbyggnad 	
Nedre delen 9 miljarder kr per år	M1 :1 Värnplikt: minskat vpl-uttag (85 % ianspråkats)	M1 :2 Värnplikt: oförändrad	M2 :1 Värnplikt: korttidsutb (6000 vpl korttidsutb)	M2 :2 Värnplikt: oförändrad
	L1 :1 Värnplikt: minskat vpl-uttag (70 % ianspråkats)	L1 :2 Värnplikt: oförändrad	L2 :1 Värnplikt: minskat vpl-uttag (70 % ianspråkats)	L2 :2 Värnplikt: oförändrad

är inriktade mot överraskande, begränsat angrepp eller storanfall. Likaså har det skilt mellan strukturer som varit materiellt eller personellt inriktade. Oberoende av operativ inriktning har i strukturerna ingående förband utrustats med materiel av god teknisk kvalitet.

I strukturerna förekommer en del nya idéer. De ökade möjligheterna för en angräpare att genomföra överraskande angrepp, har lett fram till att försvarsmakten kan behöva **förbättra mobiliseringssystemet**. Dessutom har prövats en idé, i vilken ett antal bataljonsenhe-

ter organiseras främst inom armén som har förutsatts vara tillgängliga utan att mobilisering anbefallts.

För snabb koncentration av dessa förband ingår en relativt stor *flygtransportorganisation*. Luftvärnsrobotförband utrustade med robotar med större

höjtdäckning än för närvarande och med allväderskapacitet ingår för skydd.

En ny typ av flygplan (JAS) har skisserats med egenskaper som gör det ▶

Bassystemet utformas i detta fall efter den inriktning som nyligen lagts fast av CFV som grund för basystemets utveckling.

Strilsystemets utformning i "grundidé 1" bygger i huvudsak på de strilsystemstudier som genomförts de senaste åren.

● ● "Grundidé 2" ställer i många stycken helt andra krav på flygvapenförbanden. Det finns dock en viktig idé som är lika aktuell i båda grundidéerna. Vi har funnit att mycket talar för ett flygsystem av JAS-typ, dvs ett enhetsflygplan som kan lösa jakt-, attack- och spaningsuppgifter. Den tekniska ut-

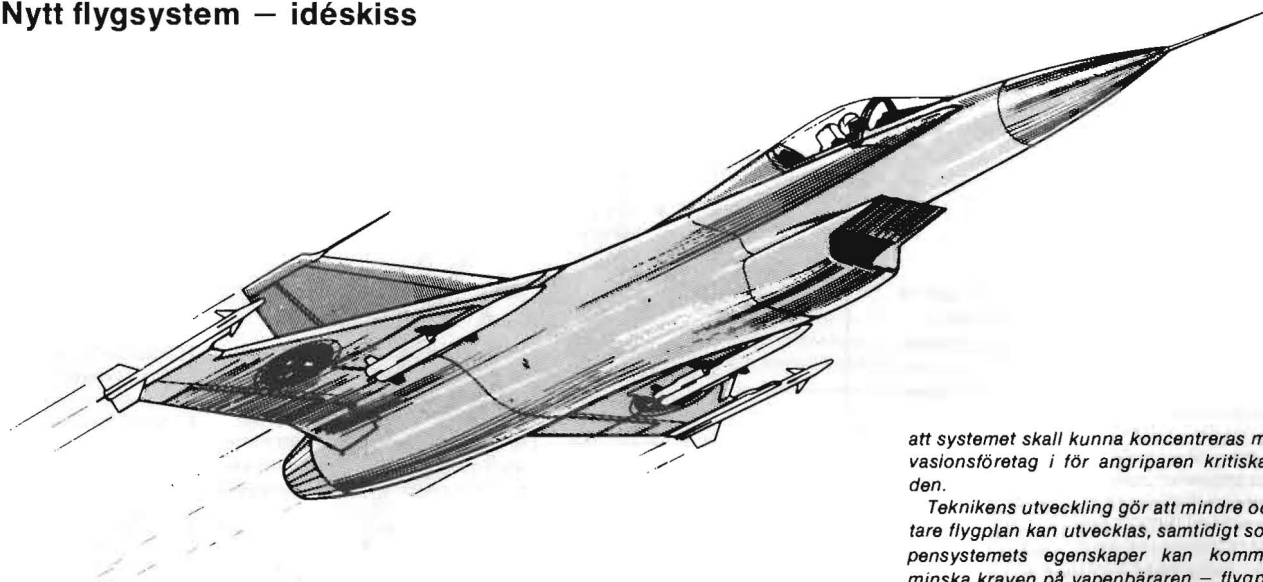
vecklingen pekar i denna riktning. Idén rymmer också kostnadsmissiga fördelar vad gäller totalkostnaderna för utveckling, anskaffning och drift. Osäkerheter finns givetvis på den tekniska och utbildningsmässiga sidan. Fortsatta studier ska öka vår kunskap på dessa punkter.

Karaktäristiskt för "grundidé 2" är, förutom den relativt långa förvarningstiden, att krigsförloppen antas ta lång tid. En angripare förutsätts ha som mål att ockupera hela eller stora delar av Sverige. Det är då viktigt att försvaret i sin helhet har förmåga att verka under lång tid. Angriparen måste vara medveten om att han under lång tid kommer

att tvingas ta hänsyn till våra förbands samlade effekt. Genom att vi har förband som kan verka under lång tid, kan hans sammanlagda förluster bli stora även om effekten i den enskilda duellsituationen inte behöver vara lika hög som i "grundidé 1".

För flygstridskrafternas del är det uppenbart, att ett sådant krigsförlopp kommer att ställa alldeles särskilt stora krav på vårt flygbassystem. Vi har funnit, att endast ett bassystem som bygger på de idéer som skisserades för B3LA i attackstudien har möjlighet att i

Nytt flygsystem – idéskiss

Flygsystem. – En ny typ av enhetsflygplan med jakt-, attack- och spaningsuppgifter ingår i ett nytt flygsystem ("JAS ny"). Förmågan att överleva bekämpning på marken är viktig för

att systemet skall kunna koncentreras mot invasionsföretag i för angriparen kritiska skeden.

Teknikens utveckling gör att mindre och lättare flygplan kan utvecklas, samtidigt som vapensystemets egenskaper kan komma att minska kraven på vapenbäraren – flygplanet. Flygplanet kan anpassas till enkla baser, t ex landsvägar. Beroendet av markutrustning reduceras och bränselförbrukningen kan minska. Basorganisationen kan därför göras mindre och få större rörlighet. – Detta flygsystem ingår i alla strukturer.

lämpligt att användas för olika uppgifter såsom Jakt, Attack och Spaning. Stor vikt har lagts på att utforma systemet så att det har god förmåga att överleva bekämpning på marken.

Amfibieförband av ny typ för strid i skärgårdsområden har likaså skisserats. Stor vikt har även lagts vid den marina minkrigsföringen. Förband utrustade med robotar med lång räckvidd har skisserats.

En ändring av framtida krigs karaktär kan bli följden av den

tidigare skisserade utvecklingen. Detta kräver en anpassning av vårt taktiska uppträdande, vilket kan påverka krigsförbandens organisation.

Slutligen kan konstateras att ingen av de strukturer som studerats i det mellersta intervallet är balanserad mot de krav som utvecklingen ställer. Ställs strukturerna inför situationer som de inte är inriktade mot, har de brister. Dessa framträder framförallt hos strukturer som inriktats mot att möta anfall efter förberedelser och mobilisering. Strukturer

som inriktats mot överraskande angrepp har en bättre förmåga i olika säkerhetspolitiska situationer.

● I den nedre delen av det ekonomiska intervallet blir denna obalans naturligen än mer markerad. Härtill kommer också att försvarsstrukturerna inte heller har en rimlig förmåga att möta de typer av angrepp mot vilka de i första hand utformats. De ekonomiska resurserna i detta intervall är alltså helt otillräckliga för att försvarsmakten skall kunna lö-

sa även relativt begränsade uppgifter i en framtida säkerhetspolitik. *Trovärdigheten av vår förmåga att fullfölja den deklarerade neutralitetspolitiken kan därmed komma att ifrågasättas.*

Studien har visat, att i den övre delen av det ekonomiska intervallet är det möjligt att utforma en försvarsmakt med förmåga att möta ett brett register av konflikttyper och angreppsfall. Ett sådant försvar skulle kunna

framtiden under långa krigsförlopp ge handlingsfrihet med flygförbanden. Det flygplan vi ska ha i denna grundidé måste alltså kunna operera från ett utspritt, ytäckande bas-system uppbyggt kring banor av länsvägstandard. I luften behöver detta flygplan inte nödvändigtvis ha samma effekt som det som erfordras i det överraskande angreppet. Effekten måste dock ligga på sådan nivå, att flygsystemet utgör ett klart hot mot angrifaren och ger oss rimliga möjligheter till överlevnad i luften.

● Det är alltså möjligt att utgående från de olika krav som grundidéerna ställer ange vissa egenskaper hos

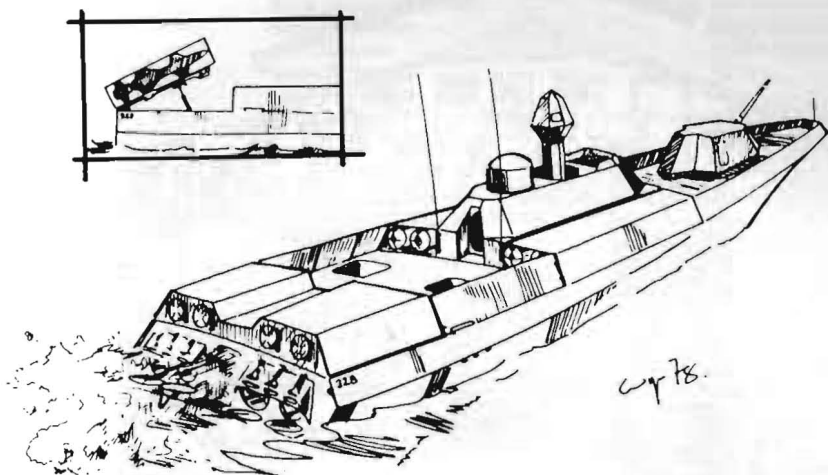
det framtida flygsystemet som är speciellt viktiga.

Men beroende på den idéskapande karaktären i den första delen av perspektivplaneringen samt de begränsade kunskaper vi nu har om framtida flygsystem, har de olika systemidéerna tills vidare givits den sammanfattande beteckningen **JAS NY**. Kommande systemstudier får sedan ge oss sådana kunskaper att vi närmare kan sortera idéerna i lämpliga olika system.

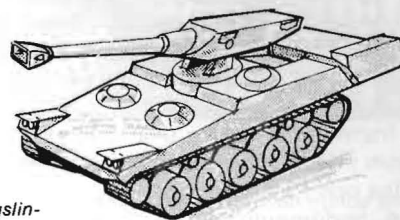
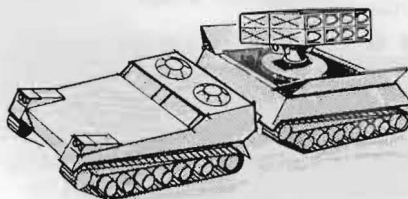
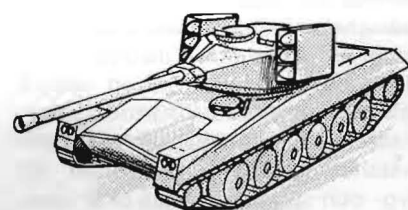
För strilssystemet kommer "grundidé 2" att innebära en ökad satsning på radarstationerna både vad gäller deras antal och förmåga att under lång tid motstå bekämpning.

I perspektivplaneringen ingår inte bara nya idéer om krigsorganisationens förband. Även nya utformningar av fredsorganisationen ska prövas. Kostnadsutvecklingen ger anledning att undersöka en fredsorganisation med stora enheter för rationellast möjliga förbandsproduktion. Detta leder till att framtidens flygvapen kan komma att bestå av färre och annorlunda organiserade fredsförband. Vi kallar dessa tills vidare "**sektoradministration ny**" och "**fredsadministration ny**". — Det är i detta sammanhang värt att notera, att även armén och marinen kan komma att behöva genomföra förändringar i fredsorganisationen. ▶

Marinen — Armén

Ovan: En ny typ av amfibieförband för strid i skärgårdsområden har skisserats. I dessa ingår bl a kustjägare, robotar och minor. Vapenutvecklingen medför att de marina förbanden kan koncentrera sin eldkraft från undandragna och spridda grupperingar.

T h: Alternativa utvecklingslinjer för ett nytt stridsfordon.

spela den roll i svensk säkerhetspolitik som utvecklingen i vår omvärld motiverar.

Frågan om den *allmänna värnpliktens omfattning* har haft en väsentlig betydelse i arbetet. Erfarenheterna från den meilerska delen av det ekonomiska intervallet är, att en begränsad minskning av värnpliktsuttaget — och därmed motsvarande ökad satsning på materiella resurser — inte haft avgörande inflytande på den totala försvarseffekten, om man ser till en angrifares

samlade uppoffringar för att nå ett slutligt krigsmål i Skandinavien. Den allmänna värnplikten har stor betydelse för försvarsviljan och för försvarsmaktens förankring i samhället. Den bör därför upprätthållas så långt möjligt.

Enligt ÖB:s uppfattning bör därför allmän värnplikt bibehållas i det fortsatta studiearbetet i ekonomiska ramar som ungefärligen motsvarar mellan-nivån. ■

Lars Göran Rydqvist/Fst

Beväpnat skolflygplan en möjlighet?

Regeringens proposition om forskning och utveckling av militära flygplan har nu lagts fram. I en kommentar till centerns utspel om den sk "Åslingen" säger försvarsminister Lars De Geer bl a:

"Enligt propositionen skall ÖB till hösten i sin nästa programplan redovisa hur han avser att omsätta nuvarande attack- och skolflygplan inom ramen för 1977 års försvarsbeslut. Bl a skall ÖB därvid studera olika alternativ till anskaffning av beväpnade skolflygplan. En lösning som innebär ett *beväpnat skolflygplan* — enklare och billigare än B3LA/A 38 — är således inte utesluten, förutsatt att planet har ett *militärt värde*. Om den svenska flygindustrin kan lämna konkurrenskraftiga erbjudanden på detta område, bör självfallet anskaffningen ske inom landet." ■

E.T. IFÖD

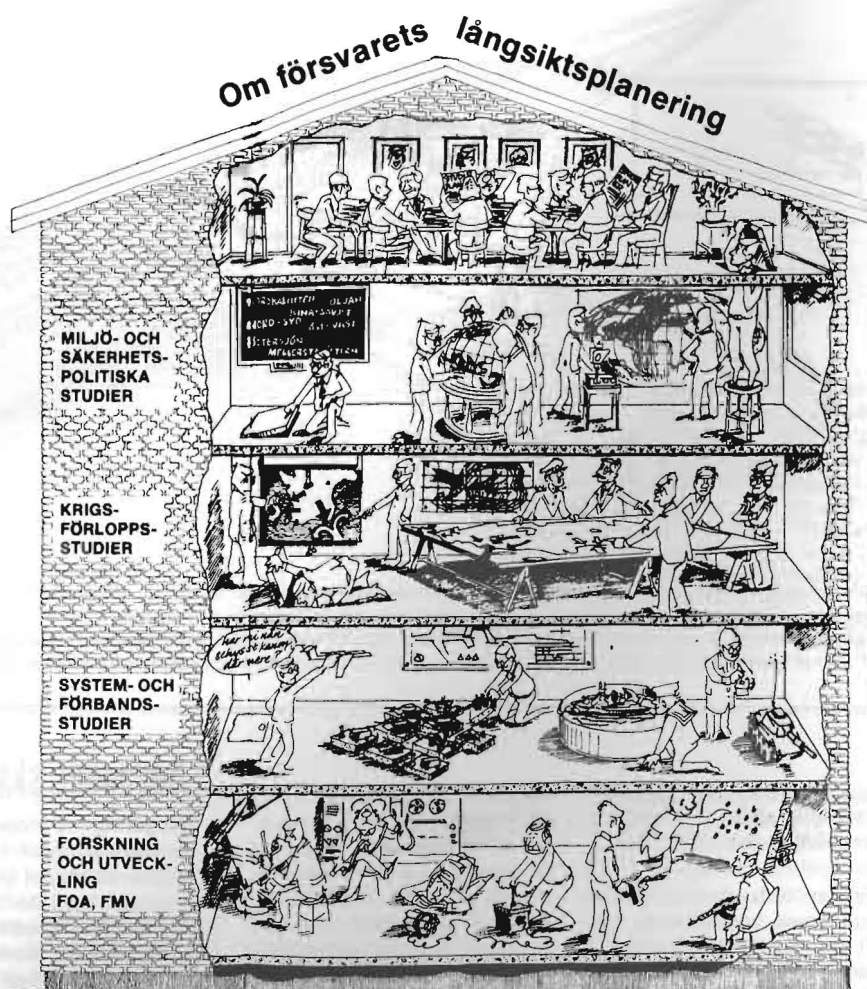
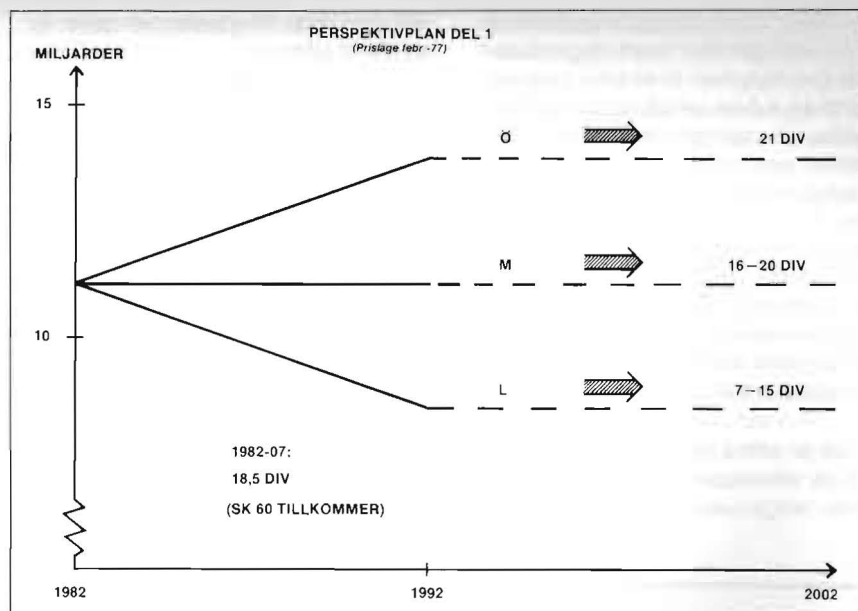
I de krigsförloppsstudier som genomförts har nio försvarsmaktssammansättningar (strukturer) värderats, varav en på den höga ekonomiska nivån och fyra på vardera den mellersta och låga nivån. Anledningen till att antalet divisioner varierar kraftigt på en och samma nivå är, att de fyra strukturerna på den mellersta och den låga nivån representerar olika avvägningar mellan försvarsgrenarna. De är därigenom exempel på olika principer till *olika tillämpningar av den allmänna värnplikten*.

I de fall allmän värnplikt av dagens omfattning har tillämpats blir utrymmet för flyg- och sjöstridskrafter begränsat. Även armén får då, särskilt på den låga ekonomiska nivån, svårigheter att hålla en nödvändig materiell standard. Tillämpas den allmänna värnplikten på ett sådant sätt att t ex enbart 70 proc av årsklassen utbildas, ökar utrymmet för materielomsättning. Utrymmet för flyg- och sjöstridskrafter ökar samtidigt som det blir möjligt att hålla arméns materiella standard på en önskvärd nivå.

● ● ÖB anser att allmän värnplikt av dagens omfattning är viktig för försvarets trovärdighet och att ändringar i dagens system kan få allvarliga konsekvenser på omvärldens syn på vår vilja och förmåga att försvara oss. Flygvapnet delar uppfattningen att det finns en viktig koppling mellan försvarsvilja och allmän värnplikt, *men* anser också att detta i och för sig inte behöver innebära att den allmänna värnpliktens principer i framtiden behöver tillämpas exakt som i dag. Omvärldens tilltro till vår vilja och förmåga måste kopplas till en bedömning av resp strukturs *samlade effekt*.

I ÖB:s sammanfattande värdering av strukturerna konstateras, att det enbart är ett försvar på den *höga* ekonomiska nivån som kan spela den roll som ÖB anser utvecklingen i vår omvärld motiverar. Det är värt att notera, att värderingen av de åtta strukturerna balanserade mot endera grundidén visar på en viss fördel för strukturer utformade att möta överraskande angrepp. Dessa har en bättre förmåga i flera situationer. Strukturerna utformade mot storfäll kräver omfattande förberedelser och mobilisering för att kunna verka. Detta innebär att de är påtagligt svaga i angrepp av överraskande karaktär.

Lars Winberg/FS

FOA:s skriftserie "FOA orienterar om" (nr 12/78) handlar helt om försvarets långsiktplanering. Med den särställning som försvaret intar bland samhällsfunktionerna är de redovisade problemen givetvis ganska unika. Eller för att återge FOA-chefen Nils-Henrik Lundquists något drastiska formulering: "Om det (försvaret) är rätt planerat skall det inte behöva träda i funktion; om det däremot måste träda i funktion, så kan orsaken vara att det har varit något fel på dess politiska eller funktionella planering". — Den 54-sidiga skriften — föredömligt redigerad av Birger Gripstad — innehåller massor av kvalificerad information, varvad med lättsamma illustrationer. T ex som ovan — visandes studier på olika nivåer.